

PETRO SKUNC MEDZI UKRAJINSKÝMI KARPATMI A SLOVENSKÝMI TATRAMI

Dobrým skutkom sa môže pochváliť docentka Katedry slovenskej filológie UŽNU Tetiana Lichtejová. K významnému literárnemu sviatku na Zakarpatsku – oslave jubileí najväčších spisovateľských osobností, prozaika Ivana Čendeja a básnika Petra Skunca – vydala zbierku Skuncových prekladov slovenskej poézie do ukrajinčiny¹.

Preklad vyšiel v almanachu *Medzi Karpatmi a Tatrami* (Miž Karpatamy i Tatrany, 2012), ktorého zakladateľkou i zostavovateľkou je práve T. Lichtejová. Je pozoruhodné a zároveň mimoriadne zaujímavé sledovať, ako sa toto vydanie zo skromnej zbierky študentských prekladateľských prvotín vypracovalo na cennú bibliofiliu patriacu k najlepším reflexiám súčasných ukrajinsko-slovenských literárnych vzťahov. Niet sa čo čudovať, veď aj samo medzitým dozrelo – má krásnych osemnásť. V priereze doterajších vydaní sa v tejto sérii objavili známe i menej známe mená z oboch literárnych priestorov – ukrajinského a slovenského – ale aj z ich neodmysliteľného spojivka, historickej Prjašivščyny, ktorej spisovateľské a prekladateľské osobnosti sú dnes jedinými rovnocennými partnermi Dmytra Pavlyčka, Romana Lubkivského, Dmytra Fedaku, Tetiany Lichtejovej a niekoľkých ďalších tvorivých ľudí so sentimentom pre druhú stranu, pre zdokonaľovanie vzájomného literárneho poznania. Povedané súčasným slovníkom, zanietencov pre rozvoj cezhraničnej spolupráce na kultúrnej úrovni (popri folklóre, výtvarnom umení, hudbe, divadle a pod.).

Po ukrajinsky, v bravúrnej rytmicko-melodickej eufónii vlastnej Skuncovmu slovu sa máme možnosť zoznámiť s ukážkami z tvorby Pavla Horova, Márie Grusovej-Turokovej, Jána Zambora, Jula Zborovjana, Mikuláša Kasardu, Jána Kondora, Juraja Pada, Antona Prídavka, Kataríny Sivákovej, Jozefa Tomášika-Dumina a Ondreja Čiliaka. Preklad je vybavený stručným, zato informačne nasýteným úvodným slovom zostavovateľky *Strom dedovizne*, v ktorom sa zdôrazňuje, že "výber autorov nebol náhodný, pretože ide o ľudí blízkych P. Skuncovi poetikou, tematikou, cítením sveta." Možno len súhlasiť, ináč by sme ťažko mohli argumentačne podchytiť takú premyslenú intertextovú súvislosť, poetologickú prepojenosť a zároveň vnútornú kompaktnosť preloženého textu, akú nám ponúka Petro Skunc. Na potvrdenie aspoň niekoľko príkladov z poézie Pavla Horova, jedného z najlep-

¹ Між Карпатами і Татрами. Сучасна словацька поезія в перекладі Петра Скуця. Випуск 18 / Упорядник Т. Ліхтей. – Ужгород: Поліграфцентр "Ліра", 2012. – 72 с.

šich slovenských básnikov 20. storočia, ktorý celkom prirodzene otvára prehliadku kolegov od pera, a to hneď siedmimi básňami:

*Луки вже покошені,
сіно п'янку дише
на луги зарошені,
спомини непрошені
у душі колише...
(“Лугова співанка”)*

*Стежками давніми блукаю,
що їх встеляє нині сніг.
Але дарма тебе шукаю,
сліди твої під сніг зникають,
не верне рима звідти їх.
(“У мертвому саду”)*

Poznanie jazykových nuáns, podmienené historickou identickosťou, genetic-kou príbuznosťou i súčasťou geografickou situovanosťou prekladateľského subjektu (relativizujúc odstup niekoľkých rokov odvtedy, čo básnik a prekladateľ navždy odišiel) zaručuje verifikovateľnosť tematických a motivických zdrojov, ktorá si v prípade P. Skunca nárokuje na absolútnu vierohodnosť. Všetko ostatné je hra: prekladateľovo približovanie sa k originálu cez výber jazykových prostriedkov z miestneho zakarpatského prostredia, irečitosť ich štylistického usporiadania či celková aura výsledného básnického obrazu akoby naznačovali, že verše originálu neboli písané inde, ale práve tu, v rodnom priestore prekladateľa.

Petro Skunc zužitkoval svoje skúsenosti s umeleckým prekladom, ktoré, ako tvrdí T. Lichtejevová, starostlivo formoval dlhý čas:

“Вони публікувалися у закордонній, всеукраїнській, крайовій періодиці (“Всесвіт”, “Дніпро”, “Дукля”...), у численних збірниках художніх перекладів, як-от “Легенда про голод”, “Березова криниця”, “Віщий вогонь”, “З вогненних літ”, “Я тобі дарую пісню”, “З-під гірського неба”, “Карпатська весна”, “Здрастуй, сестро”, “Забута земля”, “Весняна Влтава”, “Хвиля Балатону”, “Вітер з полонини” та ін., у власних авторських збірках (найповнішу добірку містить книга “Один”, 2000)” (s. 3).

Dodávame, že so Skuncovým prekladom slovenskej poézie sa môžeme stretnúť už v kyjevskej antológii *Tatranská dúha* (Veselka Tat. Kyjiv, Molod' 1982, 240 s.). Vtedy i teraz P. Skunc využil osobnostné dispozície k tvorivej práci aj osobné poznanie autorských poetík a toto všetko dotiahol do prekladateľského produktu vysokých kvalít.

Ak hovoríme o osobnostných predpokladoch, potom máme na mysli prekladateľskú a básnickú kompetenciu ako nespochybniteľné domény Skuncovho majstrovstva, doplnené – podľa svedectva jeho najbližšieho okolia – jazykovou kompetenciou dostatočnou na obídenie “surového” prekladu, sémantické uchopenie originálu, jeho estetické a technické spracovanie. Nie je to jednoduché, ak si uve-

domíme odlišnú, sylabotonicú povahu slovenského verša a špecifickú charakteristiku autorských poetík. Aj v tomto probléme prekladateľ pre seba našiel to, čo bolo jeho naturelu bližšie. Potvrdením je kvantitatívna doména aj empatická reflexia veršov štyroch slovenských básnikov – okrem zmieneného Pavla Horova ešte Juraja Pada, Antona Prídavka a Jozefa Tomášika-Dumina.

P. Skunc dbá na správne vytváranie rýmovej schémy zabezpečujúce eufonické znenie všetkých lyrických prvkov, čím dosahuje estetický výsledok výraznej kvalitatívnej úrovne i v tejto nevelkej súčasti svojej tvorivej aktivity. I keď pri posudzovaní ekvivalencie musíme pripustiť, že nezriedka rozširuje či zužuje konotačný register obrazu, avšak dodržiava sémanticko-estetickú korešpondenciu textu s poetikou pôvodiny.

K sympatickému estetickému vnemu vydania prispel aj známy zakarpatský maliar Anton Kovač, ktorý k nemu urobil grafické expromptá vnuknuté vlastnou poéziou ukrajinského básnika.

Podčiarknuté – v dvanástom čísle almanachu *Medzi Karpatmi a Tatrami* máme pred sebou sympatický príspevok k dôstojnému pripomenutiu si nedožitej sedemdesiatky Petra Skunca.

Jaroslav Džoganík